

Kerkplein 2 T (0343) 56 56 00
Postbus 200 F (0343) 41 57 60
3940 AE Doorn E info@heuvelrug.nl

GEMEENTE
UTRECHTSE HEUVELRUG

Reclamecontracten in de openbare
ruimte

Evaluatie

Datum 21 mei 2013
Afdeling Openbare Ruimte
Auteur R. ter Horst

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	2
2	Wat willen we bereiken?.....	3
3	Wat hebben we?.....	4
4	Welke knelpunten zijn er?.....	7
5	Wat willen we?.....	8
6	Hoe doen we dat?.....	9

1 Inleiding

In de afgelopen jaren zijn er op diverse momenten door de raad besluiten genomen over het afsluiten van privaatrechtelijke contracten voor reclame in de openbare ruimte. Deze besluiten zijn in eerste instantie vooral financieel ingestoken: ze genereren inkomsten. In totaal gaat het in de huidige begroting om een bedrag van € 79.800. Om inzicht te krijgen in de marktomstandigheden is in opdracht van de gemeente in eerste helft van 2009 een marktinventarisatie uitgevoerd door het Nederlands Adviesbureau voor Buitenreclame (NABB). Op basis van deze marktinventarisatie zijn via openbare aanbestedingen contracten afgesloten (concessies verleend) met diverse externe partijen voor reclame-uitingen in de openbare ruimte. De Algemene Plaatselijke Verordening (APV) is met een raadsbesluit aangepast zodat het alleenrecht is gegund aan de concessiehoudende bedrijven. Deze reclames hebben zowel een privaatrechtelijke als een publieksrechtelijke kant. De privaatrechtelijke handelingen (het verlenen van de concessies en het innen van de inkomsten) is binnen de organisatie de taak van de afdeling Openbare Ruimte. De publieksrechtelijke taak (het verlenen en handhaven van vergunningen) is de taak van de afdeling Vergunning & Handhaving. Deze evaluatie gaat over de reclame-uitingen in de openbare ruimte waar de gemeente zelf de concessies voor verstrekt. Ze behandelt dus niet reclames aan particuliere gevels van winkels en bedrijven of uitstallingen voor winkels.

In de politiek-bestuurlijke besluitvorming over het contractueel toestaan van reclames in de openbare ruimte ligt de nadruk tot nu toe vooral op het genereren van inkomsten. Dit is jammer. Het is weliswaar één van de doelen, maar het is niet het enige. De reclames voldoen namelijk aan een maatschappelijke vraag, dragen bij aan de dienstverlening en geven de openbare ruimte een net aanzien. Door deze reclame-uitingen te reguleren is bovendien de handhaving door ons als gemeente een stuk eenvoudiger.

In deze evaluatie worden alle doelen benoemd en toegelicht over reclame-uitingen waar wij zelf opdrachtgever voor zijn aan contractpartijen. Er wordt beschreven wat we op dit moment aan contracten hebben, welk effect we daarmee bereiken, welke knelpunten er zijn en hoe we er mee verder willen.

2 Wat willen we bereiken?

Het reguleren van reclame uitingen in de openbare ruimte middels het verlenen van concessies dient de volgende doelen:

1. Een veilige, nette en goed toegankelijke openbare ruimte

Door het reguleren van reclames wordt de openbare ruimte netter en beter toegankelijk. Losse uitingen van reclames zijn immers grotendeels verboden (winkeluitstallingen in de directe nabijheid van de winkel uitgezonderd). Hierdoor ontstaat eenheid en wordt er voorkomen dat losse borden van wisselende kwaliteit worden geplaatst. De ervaring is bovendien dat dergelijke borden vaak los raken waardoor onderdelen gevaar op kunnen leveren voor weggebruikers.

2. Het faciliteren van bekendmakingen van evenementen, promoten van bedrijfsactiviteiten en routing naar bedrijven.

Er komen bij de gemeente veel verzoeken binnen om reclame te mogen maken, zowel voor evenementen als voor het verwijzen naar bedrijven, winkels, etc. Met de verleende concessies is dit geregeld via een professionele partner.

3. Het genereren van inkomsten

Door reclames te reguleren en via het uitgeven van concessies aan bedrijven leveren de reclame-uitingen geld op voor de gemeente.

4. Het besparen van kosten

De regulering levert ook indirect geld op. De commerciële bedrijven aan wie de reclameconcessies gegund zijn hebben zelf een belang om illegale reclame-uitingen te voorkomen, het kost ze namelijk omzet. Zo helpen ze mee met het handhaven van illegale uitingen door deze te melden of te verwijderen. Bovendien nemen zij alle aanvragen in behandeling.

3 Wat hebben we?

Besluitvorming door de raad

De gecombineerde raadscommissievergadering op 19 februari 2008 stond in het teken van de ombuigingen. Een van de voorstellen betrof het verhogen van reclame-inkomsten. Het voorstel aan de raadscommissie (blz 17 en 18) luidt als volgt:

"Door het verhuren van ruimte aan commerciële ondernemers om reclame-uitingen en aankondigingen van festiviteiten e.d. door middel van driehoeksborden op vaste plaatsen en aan lantaarnpalen in stedelijk gebied, winkelcentra en het stationsgebied mogelijk te maken kunnen reclame-inkomsten stijgen. Op dit moment ontvangen wij jaarlijks € 12.500 aan inkomsten. Wij verwachten in 2008 deze inkomsten met € 30.000 te kunnen verhogen en vanaf 2009 met € 75.000."

In haar vergadering van 6 maart 2008 heeft de gemeenteraad het besluit genomen deze Reclame-inkomsten voor driehoeksborden en reclames aan lantaarnpalen op te nemen in de begroting. In de bezuinigingsvoorstellen van 26 oktober 2010 heeft de gemeenteraad het besluit genomen om de Reclame-inkomsten met nog eens € 40.000 te verhogen. De toelichting hierbij luidt als volgt:

"Naast het invoeren van een pakket met onder andere lichtmastreclame, A0-borden (sandwichborden) en reclame in abri's en vitrines (die al in de begroting zijn opgenomen) ook 1 billboard plaatsen. In het onderzoek van een extern bureau zijn suggesties gedaan voor mogelijke locaties voor een dergelijk object."

In de voorjaarsnota van 2011 (raadsvergadering 20 en 26 juni, blz. 7) zijn de begrote reclame-inkomsten weer met het bedrag van € 40.000 verlaagd omdat er geen geschikte locatie op gemeentegrond is die lijkt te voldoen aan de criteria voor een billboard.

Reclame in ABRI's (bushokjes) en europanelen

De exploitatie van deze reclame is gegund aan CBS Outdoor. Het contract is afgesloten op 26 april 2009 en heeft een looptijd van 10 jaar. Er zijn in totaal 42 ABRI's met reclame.

De ABRI's mogen worden gebruikt voor diverse reclame-uitingen van commerciële ondernemingen. In de praktijk worden ze vooral gebruikt om landelijke evenementen aan te kondigen en door winkelketens om koopwaar aan te prijzen. De reclame-uitingen hebben een wisselende omlooptijd, afhankelijk van de keuze van de adverteerder. Meestal hangt een poster 1 tot 2 weken.

De inkomsten voor de gemeente bedragen €8.600,- per jaar. Daarnaast worden ook de stroomkosten verrekend, gerelateerd aan het verbruik.

In het contract van CBS Outdoor is naast de abri's ook de exploitatie van twee europanelen opgenomen. Europanelen zijn losstaande reclame-vitrines waarin 1 of 2 zijden gebruikt worden van 2 m²-reclameposters. Deze twee europanelen staan aan de Traaij te Driebergen, ter hoogte van

de huisnummers 55 en 84 (nabij de Oranjelaan en nabij de Nassaulaan). De inkomsten voor de gemeente zitten bij het bedrag dat bij de abri's genoemd staat

Reclames op A0-borden

De exploitatie van deze reclameborden is gegund aan Event Support Holland (ESH). Het contract is afgesloten op 5 juli 2010 en heeft een looptijd van 10 jaar. Er zijn in totaal 75 A0-borden (dubbelzijdig) met reclame. Hiervan mogen er 15 door de gemeente kosteloos worden gebruikt voor gemeentelijke informatie.

De reclame-uitingen op de A0-borden mogen worden gebruikt voor de aankondiging van evenementen. In de praktijk worden ze vooral gebruikt om regionale en lokale evenementen aan te kondigen. Deze reclame-uitingen hebben een omlooptijd van gemiddeld 3 weken. De inkomsten voor de gemeente bedragen € 37.800,- per jaar en worden jaarlijks geïndexeerd.

In het contract zijn tevens 5 vrije plakplaatsen (bijvoorbeeld in de vorm van zuilen) opgenomen. Deze zijn tot op heden niet gerealiseerd omdat de vergunning op welstandsgronden is geweigerd.

Reclameborden aan lichtmasten

De exploitatie van deze reclameborden is gegund aan de C&W-groep. Het contract is afgesloten op 1 januari 2012 en heeft een looptijd van 10 jaar. Binnen het contract is ruimte voor het plaatsen van maximaal 50 lichtmastreclames langs aangewezen hoofdroutes binnen onze gemeente. Die zijn gelegen in de bebouwde kom. Op dit moment zijn er 11 geplaatst.

De reclame-uitingen op de lichtbakken hebben een permanent karakter en worden gebruikt voor verwijzingen naar winkels, ondernemingen, en dergelijke. Ze vormen hiermee een goede aanvulling op de wisselende uitingen op de A0-borden, de ABRI's en de europanelen. In de praktijk worden ze vooral gebruikt door ondernemingen als verwijzing naar hun bedrijf of winkel. Hiermee dragen ze bij aan de doorstroming van het verkeer omdat dit het zoekgedrag van weggebruikers vermindert.

De inkomsten voor de gemeente bedragen € 1.000 per geplaatste lichtbak per jaar. Indien alle lichtbakken zijn geplaatst bedragen de inkomsten dus € 50.000 op jaarbasis.

Elke reclame-uiting wordt vooraf voorgelegd aan de gemeente waarna voor elke lichtbak afzonderlijk een aparte vergunning moet worden aangevraagd.

Adoptie van rotondes

De adoptie van rotondes is gegund aan de Rotondemakelaar. Het contract is afgesloten op 1 augustus 2012 en heeft een looptijd van 5 jaar. Er zijn in totaal 3 rotondes die geadopteerd mogen worden. Inmiddels zijn alle rotondes uit het contract daadwerkelijk geadopteerd. Bedrijven die een rotonde adopteren hebben de mogelijkheid om reclamebordjes op de rotonde te plaatsen. Het aantal en de maatvoering van deze bordjes zijn vastgelegd. Deze vorm levert geen geld op maar bespaart kosten omdat het rotondeonderhoud door het adoptiebedrijf kosteloos wordt overgenomen.

Overige

Adoptie en sponsoring van elementen in de openbare ruimte is in ontwikkeling en wordt geregeld via ons digitaal loket op www.heuvelrug.nl. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan zitbankjes, speelvoorzieningen en kunstwerken.

4 Welke knelpunten zijn er?

De ABRI's en europanelen

Over de reclame-uitingen in de ABRI's zijn geen knelpunten bij ons bekend. Er zijn geen geregistreerde meldingen en de afdracht wordt jaarlijks op tijd door de ondernemer betaald.

De A0-borden

In de eerste weken zijn er wat problemen geweest met het bepalen van de exacte locaties van de displays. Deze zijn in goed overleg met aanwonenden en de exploitant opgelost. Inmiddels is iedereen gewend aan de locaties en komen hierover nagenoeg geen meldingen meer binnen. De ondernemer komt zijn verplichtingen na. De displays zijn gevuld met de juiste informatie. De ondernemer van de A0-borden vindt dat de gemeente zelf meer moet optreden tegen illegale reclame-uitingen. Een onderbouwing hiervoor ontbreekt. Naar onze mening is hier geen sprake van en treedt de gemeente voldoende op. Wij wijken op dit punt niet af van andere gemeenten. Daarnaast weigeren organisatoren van (grote) plaatselijke evenementen gebruik maken van deze mogelijkheid van reclame, ook al zijn deze borden een prima medium.

De lichtmastreclame

Deze vorm van reclame-uitingen komt niet goed van de grond. Voor de plaatsing van elke lichtmastreclame is een omgevingsvergunning volgens de WABO nodig. De welstandscommissie heeft hierover een negatief oordeel uitgesproken. Het college heeft desondanks de vergunningen verleend. Hiertegen zijn bezwaren ingediend. Bij de behandeling van de bezwaren is gebleken dat deze op basis van ons huidige beleid en onze huidige regelgeving lastig te weerleggen zijn. Dit komt omdat deze reclames niet expliciet in onze regelgeving zijn benoemd. Hierdoor liggen er formeel vooral economische motieven aan ten grondslag. Hierdoor staan wij niet sterk in eventuele juridische vervolgpcedures.

Door deze gang van zaken kan de ondernemer geen invulling geven aan het contract en loopt de gemeente inkomsten mis. Ondertussen ontstaat er een spanningsveld tussen ondernemers die zich aangemeld hebben voor lichtmastreclame en de exploitant. De exploitant verliest zonder zijn schuld zijn geloofwaardigheid, omdat ondernemers al een jaar 'aan het lijntje' worden gehouden. Intussen is namelijk wel gebleken dat er bij ondernemers grote belangstelling is voor deze reclame-uitingen.

Op dit moment vindt ambtelijk overleg plaats over de wijze waarop dit kan worden gerepareerd. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door hierover een passage in de welstandsnota op te nemen.

De adoptie van rotondes

Hier zijn geen knelpunten.

5 Wat willen we?

We willen invulling blijven geven aan de vier boven genoemde doelen:

1. Een veilige, nette en goed toegankelijke openbare ruimte
2. Het faciliteren van bekendmakingen van evenementen, promoten van bedrijfsactiviteiten en routing naar bedrijven
3. Het genereren van inkomsten
4. Het besparen van kosten

In de afgelopen jaren heeft de nadruk sterk gelegen op de doelstelling nummer 3: het financiële belang. Dit is te verklaren vanuit de financiële situatie van de gemeente in de afgelopen jaren en de wijze waarop de besluitvorming over de reclame-uitingen heeft plaatsgevonden. De financiële doelstelling is met de verleende concessies bereikt. Door de nadruk op de inkomsten lijkt er vooral sprake van een economisch belang. Wij zijn echter van mening dat het maatschappelijk belang en het belang vanuit het oogpunt van dienstverlening voorop staat en daarom meer nadruk dient te krijgen.

Het maatschappelijke belang bestaat met name uit:

- Het informeren van burgers over lokale en regionale evenementen (A0-borden)
- Het informeren van burgers over landelijke evenementen en aanbiedingen (ABRI's)
- Het verwijzen van weggebruikers naar lokale ondernemers (lichtmastreclames)
- Het bieden van de mogelijkheid aan bedrijven om een maatschappelijke rol te vervullen door een bijdrage te leveren aan de inrichting van de openbare ruimte (adoptie en sponsoring)

6 Hoe doen we dat?

Met deze evaluatie onderstrepen wij dat de huidige reclames voorzien in een brede maatschappelijke behoefte en dat deze belangrijk zijn voor onze dienstverlening aan bedrijven en burgers. Dit aspect is in de afgelopen jaren onderbelicht gebleven. Dit willen wij veranderen. Wij willen dit aspect in de komende jaren meer nadruk gaan geven. Hiervoor gaan wij onder meer de volgende activiteiten ontplooiën:

- Op de website komt duidelijke informatie over de wijze waarop reclame-uitingen in onze gemeente zijn geregeld. Op de website benadrukken wij het maatschappelijke doel dat wij nastreven en geven wij links naar de betreffende bedrijven aan wie de concessie is gegund.
- Voor wat betreft de lichtmastreclames dient de impasse rondom de vergunningverlening te worden doorbroken. Hiertoe zal een gesprek plaatsvinden met de welstandscommissie. Wij nemen ons de volgende activiteiten voor om de impasse te doorbreken:
 - o In een overleg met de welstandscommissie aangeven dat de gemeente naast een financieel ook nadrukkelijk een maatschappelijk doel nastreeft.
 - o In onze regelgeving (Welstandsnota) regels opnemen.

Een alternatief is om de reclame niet langer toe te staan. In dat geval zal de begroting moeten worden aangepast door de geraamde inkomsten ad € 50.000 te laten vervallen. Juridisch dient te worden uitgezocht of in dit geval de gemeente aansprakelijk is voor derving van inkomsten van de concessiehouder en de kosten die door hem reeds zijn gemaakt.